

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ नुसार
विमा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई या
कार्यालयातील गट-क व गट-ड संवर्गातील पदे
दिव्यांगासाठी सुनिश्चित करणेबाबत.

महाराष्ट्र राज्य
वित्त विभाग

शासन निर्णय क्रमांक:-आस्थाप २०२१/प्र.क्र.७/विमा प्रशासन

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

दि. ०३ मार्च, २०२१

संदर्भ:-

- १) दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६
- २) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन परिपत्रक क्र.दिव्यांग-२०१९/
प्र.क्र.२५१/ दि.क.२ दि.१२.११.२०२०
- ३) केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांची
दि.०४.०१.२०२१ ची अधिसूचना
- ४) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्र.दिव्यांग-२०१९/ प्र.क्र.२५१/
दि.क्र.२ दि.०२.०२.२०२१
- ५) मा.मुख्य सचिव यांचे क्र.दिव्यांग-२०२१/संकीर्ण ११/दि.क.२ (सामाजिक न्याय व विशेष
सहाय्य विभाग) दि.०६.०२.२०२१ अ.शा.पत्र

प्रस्तावना:-

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ मधील कलम ३३ नुसार दिव्यांगासाठी शासन सेवेत पद सुनिश्चिती करणे आवश्यक आहे. यासाठी केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांनी दि.०४.०१.२०२१ च्या अधिसूचनेन्वये दिव्यांगासाठी सुनिश्चित केलेल्या पदांची यादी करून सदर यादी केंद्र शासनाच्या www.disabilityaffairs.gov.in या संकेतस्थळावर policy /Act/Rules-Notification येथे List of post identification suitable for person with Benchmark Disability Notified on ०४.०१.२०२१ या शिर्षाखाली प्रसिध्द केलेली आहे. सदर अधिसूचनेनुसार राज्य शासनाच्या आस्थापनेवरील दिव्यांगासाठी पदे सुनिश्चित करण्याबाबत सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने दि.०२.०२.२०२१ च्या शासन निर्णयान्वये सूचना निर्गमित केल्या आहेत. सदर शासन निर्णयातील सूचनेन्वये वित्त विभागाच्या अधिनस्त विमा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई या कार्यालयाच्या आस्थापनेवरील गट-क संवर्गातील वाहनचालक व गट-ड संवर्गातील शिपाई/दप्तरी/नाईक/झेरॉक्स यंत्रचालक या पदांची दिव्यांगासाठी पदे सुनिश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम-२०१६ मधील कलम ३३ नुसार राज्य दिव्यांगासाठी शासनसेवेत पद सुनिश्चिती करणे, तसेच ३ वर्षापेक्षा जास्त नसेल इतक्या नियत कालांतराने दिव्यांगासाठी सुनिश्चित केलेल्या शासनसेवेतील जागांच्या यादीचे पुनर्विलोकन करणे आवश्यक आहे. केंद्र शासनाच्या दि.०४.०१.२०२१ च्या अधिसूचनेन्वये दिव्यांगाकरिता पदसुनिश्चिती केलेली गट-अ ते गट-ड मधील पदे राज्य शासनाच्या आस्थापनेवर आहेत, अशा पदांबाबत केंद्र शासनाने प्रसिध्द केलेल्या यादीतील ज्या पदांची कर्तव्य व जबाबदाऱ्या, कामाचे स्वरूप व प्रचलित वेतनश्रेणी राज्य शासन सेवेतील पदांशी समान आहेत, अशा पदांची पदनामे जरी भिन्न असली तरी

राज्य शासन सेवेतील ती पदे दिव्यांगासाठी सुनिश्चित करण्याच्या सूचना सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने दिल्या आहेत.

२. उपरोक्त सूचनेन्वये वित्त विभागाच्या अधिनस्त विमा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई या कार्यालयातील गट-क संवर्गातील (वाहनचालक) व गट-ड संवर्गातील (शिपाई/दप्तरी/नाईक/झेराक्स मशीन चालक) जी पदे केंद्र शासनाने निर्गमित केलेल्या दि.०४.०१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेतील दिव्यांगासाठी सुनिश्चित केलेल्या पदांप्रमाणे आहेत, ती पदे दिव्यांगाकरिता सोबतच्या विवरणपत्रामध्ये दर्शविलेल्या प्रमाणे सुनिश्चित करण्यात येत आहेत.

३. हा शासन निर्णय केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांची दि.०४.०१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेच्याधर्तीवर व सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या दि.०२.०२.२०२१ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये दिलेल्या सूचनेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्र. २०२१०३०३१२१२०३८००५ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(वि.रं.दहिफळे)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.मंत्री, (वित्त) मंत्रालय, मुंबई
४. मा.राज्यमंत्री (वित्त) मंत्रालय, मुंबई.
५. मा.मुख्य सचिव, मंत्रालय, मंत्रालय, मुंबई
६. मा.प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मुंबई.
७. मा.प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८. आयुक्त, दिव्यांग कल्याण आयुक्तालय, पुणे
९. संचालक, विमा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई-५१
१०. सर्व उप/सह सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
११. निवडनस्ती/विमा प्रशासन

विवरणपत्र -अ					
शासन निर्णय क्र.आस्थाप:२०२१/प्र.क्र.७/विमा प्रशासन दि. ०३ मार्च, २०२१ च्या सोबतचे विवरणपत्र					
अ.क्र.	पदनाम	शारिरिक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्गासाठी पदे सुनिश्चिती	सदर पदांची जबाबदाऱ्या व कर्तव्ये	शेरा
विमा संचालनालय, गट-क व गट-ड संवर्गातील पदे					
१	वाहन चालक	S, ST, W, BN, MF (Auto, Motor, Cycle, Rickshaw)	a)D, HH b) OL, LC, Dw, AAV, c) ASD,(M) SLD d) MD involving (a) to (c) above	(१.कार्यालयीन अधिकारी/कर्मचारी यांना पुरविण्यात आलेले शासकीय वाहन चालविणे, तसेच बैठका, प्रादेशिक दौरे, इ. साठी ने-आणीची व्यवस्था करणे. २)शासकीय वाहनांची देखभाल करणे व आवश्यक तेव्हा वाहनाच्या स्थितीबाबत अहवाल देणे.	सर्व कामे कार्यालयामध्ये करावयाचे आहे. सदर कामकाज करण्यासाठी अधिकारी/ कर्मचारी यांना आवश्यकतेनुसार सहाय्य ठरणाऱ्या साधनांसह विचारात घेण्यात यावे.
२	शिपाई	S, ST, W, BN, L, KC, PP, MF, SE, H, C,	a) B, LV b) D, HH c) OL, OAL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD, (M), ID, SLD,MI e)MD involving (a) to (d) above	(१) फॅक्रिंग व चक्रमुद्रण कामासाठी व पत्रांचा बटवडा व टपाल कामासाठी तसेच नोंदणी शाखेतील दैनंदिन कामकाज पहाणे (२) रिझर्व बँकेत धनादेश भरण्याकरीता व मंत्रालयीन टपाल हस्तबटवड्याने स्विकारणे व वाटणे (३) अधिदान व लेखा कार्यालयातील देयक/धनादेश नेणे व आणणे. (४) अधिकाऱ्यांच्या दालनाबाहेर नस्तीची ने-आण करणे (५) अधिकारी व कर्मचाऱ्यांनी सांगितलेली कामे करणे. (६) सर्वसाधारणपणे कार्यालयात स्वच्छता ठेवणे व नेहमीची कर्तव्ये पार पाडणे.	बहुतांशी कामे कार्यालयाच्या बाहेर करणे आवश्यक आहे. असे काम कर्मचारी स्वतंत्रपणे काम करतो. सदर कामकाज करण्यासाठी अधिकारी/ कर्मचारी यांना आवश्यकतेनुसार सहाय्य ठरणाऱ्या साधनांसह विचारात घेण्यात यावे.

३	दफ़्तरी	S, ST, W, BN, RW, SE, H, C, MF	a) B, LV b) D, HH c) OA, BA, OL, OAL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD, (M,MoD), ID, SLD,MI e) MD involving (a) to (d) above	१)नस्त्यांचे योग्यरित्या परिरक्षण करुन आवश्यक तेंव्हा त्या नस्ती संबंधीत शाखांना उपलब्ध करुन देणे. २)विमापत्रे, अग्रेषणे, विमा प्रमाणके, तितारणपत्रे आदींचे अभिरक्षण करणे	सर्व काम कार्यालयामध्ये करावयाचे आहे. असे काम कर्मचारी स्वतंत्रपणे काम करतो. अपवादात्मक परिस्थितीत कार्यालयाच्या बाहेर टपाल / नस्त्यांची ने-आण करावी लागते. सदर कामकाज करण्यासाठी अधिकारी/ कर्मचारी यांना आवश्यकतेनुसार सहाय्य ठरणाऱ्या साधनांसह विचारात घेण्यात यावे.
४	नार्ईक	S, ST, W, BN, L, KC, PP, MF, SE, H, C	a) B, LV b) D, HH c) OL, OAL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD, (M) ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above	१)शिपायांवर पर्यवेक्षण करणे.	सर्व काम कार्यालयामध्ये करावयाचे आहे. असे काम कर्मचारी स्वतंत्रपणे काम करतो. अपवादात्मक परिस्थितीत कार्यालयाच्या बाहेर टपाल/नस्त्यांची ने-आण करावी लागते. सदर कामकाज करण्यासाठी अधिकारी/ कर्मचारी यांना आवश्यकतेनुसार सहाय्य ठरणाऱ्या साधनांसह विचारात घेण्यात यावे.
५	झेरॉक्स यंत्रचालक	S, ST, W, BN, MF, RW, SE, H, C	a) D, HH, LV b) OA, OL, OAL, LC, Dw, AAV c) ASD, (M,MoD), ID, SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above	अधिका-यांच्या आदेशानुसार कार्यालयातील आवश्यक त्या कागदपत्रांची झेरॉक्स काढणे.	सर्व काम कार्यालयामध्ये करावयाचे आहे. असे काम कर्मचारी स्वतंत्रपणे काम करतो. अपवादात्मक परिस्थितीत कार्यालयाच्या बाहेर टपाल / नस्त्यांची ने-आण करावी लागते. सदर कामकाज करण्यासाठी अधिकारी/ कर्मचारी यांना आवश्यकतेनुसार सहाय्य ठरणाऱ्या साधनांसह विचारात घेण्यात यावे.

FUNCTIONAL REQUIREMENT ABBREVIATIONS USED: **S**=Sitting, **ST**=Standing, **W**=Walking, **BN**=Bending , **L**=Lifting, **KC**=Kneeling &Crouching, **JU**=Jumping, **CRL**= Crawling, **CL**=Climbing, **PP**= Pulling & Pushing, **MF**=Manipulation by Fingers, **RW**=Reading & Writing, **SE**=Seeing, **H**=Hearing, **C**=Communication,

CATEGORY ABBREVIATIONS USED: **B**= Blind **LV**=Low Vision, **D**=Deaf, **HH**= Hard of Hearing, **OA**=One Arm, **OL**=One Leg, **OAL**= One Arm and One Leg, **CP**=Cerebral Palsy, **LC**=Leprosy Cured , **Dw**=Dwarfism, **AAV**=Acid Attack Victims,

ASD=Autism Spectrum Disorder, (**M**= Mild **MoD**= Moderate **ID**=Intellectual Disability ,**SLD**=Specific Learning Disability, **MI**=Mental Illness
MD=Multiple Disabilites